

משנים כיוון לגישה מערכתית ללמידה חברתית-רגשית

ככל שלמידה חברתית-רגשית הפכה להיות מרכזית בסדר היום של בתי ספר ומחוזות בארה"ב, כך התפתחו ערוצי יישום והטמעה רבים יותר. באופן גובר והולך מחוזות משנים את האופן שבו הם ניגשים ל SEL- אם בעבר הטעמת למידה חברתית-רגשית התמצתה בהכנסת תכנית ספציפית לבית ספר, כיום מדובר בהטמעה מערכתית בכל היבטי החינוך: בכיתה, בבית הספר בכללותו, ברמת המחוז, בשעות אחה"צ ובשותפות עם המשפחה והקהילה. סוג כזה של יישום מערכתי הוא תהליך ארוך טווח הדורש התבוננות והתארגנות בהקשר לכל האספקטים של עבודת המחוז מתכנון, תקצוב ועד אקלים בית הספר וההוראה.

ב CASEL עבדו בשותפות עם 21 מחוזות גדולים על מנת ללמוד מה נדרש על מנת ליישם SEL בצורה מערכתית, אפקטיבית וברת קיימא. התבצעה הערכה של צרכים ומשאבים על מנת לעזור לבתי הספר ולמחוזות להתבונן על הסדירויות והפרקטיקות שכבר קיימות להטמעת SEL, ובכדי לקבל הכוונה לגבי אלו אסטרטגיות נוספות כדאי לאמץ על מנת להטמיע למידה חברתית-רגשית ברמה מערכתית כלל בית ספרית. למרות שלכל מחוז יש כוחות, נכסים והזדמנויות לצמיחה הייחודיים לו, נצפו אתגרים משותפים מעבר למחוזות בשלב שבו הם עשו שינוי אל עבר הטמעה מערכתית.

במאמר זה יוצגו האופנים שבהם המחוזות התמודדו עם חמישה אתגרים:

1. אתגר "תשישות היוזמה" (initiative fatigue).
2. אתגר ביסוס ההבנה משותפת שלמידה חברתית-רגשית היא חלק מהוגנות בחינוך עבור כל התלמידים.
3. אתגר הבהרת הקשר בין התחום הלימודי לבין המאמצים המושקעים בלמידה חברתית-רגשית.
4. אתגר ההתמקדות בבניית מערכות יחסים ולמידה חברתית-רגשית של מבוגרים.
5. אתגר הקוהרנטיות - יצירת תכנית שלבית, קוהרנטית להטמעת למידה חברתית-רגשית בכל בית הספר/ בכל בתי הספר.

לפירסום המאמר המקורי באנגלית

1. להכיר ב... ולהתכונן ל"תשישות היוזמה"

אתגרי ההטמעה

אתגר שכיח שמנהיגים חינוכיים מתמודדים איתו במחוזות הוא התפיסה שלמידה חברתית-רגשית היא עוד דבר שנוסף לרשימת התיעדופים ורשימת "מה יש לי עוד לעשות".

מורים ומנהלים אומרים שהם מוצפים מהמשימות היומיומיות שלהם, מיזמות שכבר קיימות כמו כלי הערכה חדש, תכנית לימודים חדשה, מדיניות משמעת חדשה ועוד. רבים מרגישים שעדיף לחכות רגע כי היוזמה עוד מעד תחלוף.

המלצות

חשוב להכיר בכך שבהרבה בתי ספר ומחוזות קמו יוזמות שהיו ברות חלוף ושלא כל המאמצים תוקצבו כראוי, סיפקו את התמיכה הנדרשת או את התיאום הנדרש.

אם יישום של למידה חברתית-רגשית לא מסונכרן עם סדרי עדיפויות אחרים של בית הספר והמחוז, קל להבין מדוע אנשי חינוך יהיו מודאגים מכך שמדובר שוב ב"טרנד חדש".

במקום להוסיף שיכבה נוספת של יוזמות, הטמעה מערכתית של למידה חברתית-רגשית פירושה מינוף שלה כך שהיא תמצא בהלימה לעבודה הקיימת-מאסטרטגיה, לתקיוב, לקליטת מורים והוראה בכיתה. בבתי ספר רבים ומחוזות רבים למידה חברתית-רגשית מייצגת דרך הוליסטית אחרת לחינוך תלמידים.

אם בית הספר או המחוז כבר יישמו בעבר יוזמות ותכניות שהיו מוכוונות לשלומות של התלמידים, פעמים רבות זה עוזר לכבד את העבודה שכבר נעשתה ולערוך עליה רפלקציה.

התחילו את תכנון העבודה המערכתית של בית הספר

או המחוז בהערכה של צרכים ומשאבים על מנת לערוך רפלקציה על העבודה הנוכחית בכיתות, בבתי הספר ובמחוז. הדבר יעזור לזהות אלו פרקטיקות ותכניות כבר קיימות וכדאי להמשיך איתן ולשלב אותן בחזון המחוז/ הבית-ספרי בנוגע ללמידה חברתית-רגשית, אלו פרקטיקות ותכניות הן לא יעילות ואלו צרכים לא מקבלים כיום מענה.

הערכה של צרכים ויכולות יכולה לעזור גם לזהות באילו משאבים נוספים יש צורך על מנת שהמאמצים יהיו ברי קיימא מעבר ליוזמה קצרת טווח. איגום משאבים כדי לתמוך במאמצי הטמעת למידה חברתית-רגשית עוזר לוודא שכל בעלי העניין תומכים ומעורבים בהטמעת למידה חברתית-רגשית.

חשוב שתהיה השקעה ממושכת בהטמעה ברמת הבכיתה, בבית הספר, ברמת הקהילה כולל בפיתוח מקצועי ממושך. מי שיוביל את היישום או שיעבוד באופן צמוד עם תלמידים יצטרך אימון ברמה גבוהה, קהילות של התפתחות מקצועית ותמיכה טכנית על מנת שתהיה תמיכה עמוקה, בזמן אמת במהלכי היישום. ההשקעות

הללו ישתלמו לטווח הארוך, מכיוון שמאמצי הלמידה החברתית-רגשית שלכם יקדמו סביבות למידה מעורבות ואפקטיביות שיעזרו לכם להשיג את מטרות בית הספר והמחוז עבור תלמידים.

ניתן להוריד ולהשתמש בכלי לסקירת יוזמות ותכניות SEL מערכתיות קיימות ←

במקום להוסיף שיכבה נוספת של יוזמות, הטמעה מערכתית של למידה חברתית-רגשית פירושה מינוף שלה כך שהיא תמצא בהלימה לעבודה הקיימת-מאסטרטגיה, לתקיוב, לקליטת מורים והוראה בכיתה.

2. ביסוס הבנה משותפת שלמידה חברתית רגשית היא חלק מהוגנות בחינוך עבור כל התלמידים

באיזה אופן כולנו רוצים שבית הספר/ בתי הספר במחוז ירגישו? יראו? ישמעו?
איך צריך לתמוך בכל התלמידים מבחינה לימודית, חברתית ורגשית?

ניתן להוריד ולהשתמש בכלי צעדים בפיתוח חזון משותף ל SEL מערכתי ←

בכדי להבטיח שחזון כזה יטפח הבנה משותפת שלמידה חברתית-רגשית חשובה לכל התלמידים, יש צורך בפיתוח מקצועי מקיף, מתמשך, הבנוי משלבים והמספק 'פיגומים', כך שהלמידה תתרחש בכל רמות הצוות במחוז ובבית הספר.

במבנה מערכת החינוך בארצות הברית נמצא כי מומלץ שמחוזות הם אלו שיספקו את הלמידה לגבי מה זאת למידה חברתית-רגשית לצוותים החינוכיים, לצוותים חדשים שמצטרפים ולצוות המחוז.

מעבר להיכרות עם מה זאת מידה חברתית-רגשית, תכנית הפיתוח המקצועי צריכה לקחת בחשבון את האופן שבו ניתנת תמיכה שוטפת לצוות על מנת לעזור לו להבין מה תפקידו בשילוב למידה חברתית-רגשית בעבודתו, וחשוב שהיא תכלול מסרים בנוגע לערך שיש ללמידה חברתית-רגשית עבור כל התלמידים.

ניתן להשתמש במצגת מבוא על מהי למידה חברתית-רגשית כצעד פותח להצגת תחום הלמידה החברתית-רגשית לצוותים חינוכיים, הורים ובעלי עניין נוספים. ←

אתגרי הטמעה
למרות שיש תמיכה נרחבת בצורך בלמידה חברתית-רגשית בחינוך, מחוזות ובעלי עניין בבית הספר מגדירים לעיתים קרובות באופן שונה ומבינים אחרת מהי למידה חברתית-רגשית. באופן ספציפי, חלק מאנשי החינוך רואים בלמידה חברתית-רגשית כהתערבות המיועדת לתלמידים עם בעיות התנהגות או בעיות רגשיות. זה יכול להוביל לתפיסה מוטעית שלמידה חברתית-רגשית נמצאת בעיקר באחריות הצוות הטיפולי- מערך הייעוץ, הפסיכולוגיה והעבודה הסוציאלית בבית הספר. באופן דומה, ניתן לבלבל בין הטמעת למידה חברתית-רגשית עם מאמצים אחרים המכוונים לטפל בקשיי התנהגות, קשיים רגשיים, פרקטיקות לטיפול בטרומה. הדבר יכול להוביל לתחושת בלבול, ולכך שבעלי העניין לא יהיו בטוחים לגבי מה התפקיד שלהם וכיצד הם יכולים לתמוך בלמידה חברתית-רגשית.

המלצות

בעוד שלמידה חברתית-רגשית מפחיתה התנהגויות סיכוניות ומשפרת בריאות נפשית, SEL מערכתי הוא הרבה מעבר להתערבות עם קבוצת תלמידים אחת או שתיים, הוא גישה אוניברסלית התומכת בכל היבטי הלמידה.

על מנת ליצור הבנה משותפת לגבי למידה חברתית-רגשית, חשוב לבסס חזון בהיר המגדיר למידה חברתית-רגשית כאינטגרלית לכלל החינוך של התלמידים.

זה אולי אומר שיהיה צורך לעדכן חזון קיים או לפתח חזון חדש המבהיר כיצד למידה חברתית-רגשית תומכת בהצלחתם הלימודית של התלמידים ובצמיחתם החברתית-רגשית שלהם.

חשוב שהחזון ינוסח באמצעות מענה לשאלות כגון: איזה יכולות לימודיות, חברתיות ורגשיות כל התלמידים צריכים על מנת לממש את מלא הפוטנציאל שלהם כחברים, בני משפחה, עובדים ואזרחים שהנם אכפתיים, תורמים ואחראים?

למידה חברתית-רגשית היא גישה אוניברסלית וכבזאת היא מיועדת לכל התלמידים הזקוקים למענה בשל קשיים התנהגותיים או רגשיים

3. הבהרת הקשר בין התחום הלימודי לבין המאמצים המושקעים בלמידה חברתית-רגשית

- ישיבות בין מחלקתיות בין מנהיגי המחוז בלמידה חברתית-רגשית ומובילי הדיספלינות השונות על מנת לחלוק פרקטיקות והתקדמות אל עבר מטרות שנוסחו, תוכנית פעולה שיתופית ורפלקציה על השתפות.
 - תכנון ישיבות עדכון לפיקוח כחלק מניטור ההתקדמות הלימודית, התווית תהליך ברמת הפיקוח לדין בהחלטות מפתח הקשורות ללמידה חברתית-רגשית.
- נמצא כי זה יעיל לאמץ יעדי למידה, מטרות, קווים מנחים ללמידה חברתית-רגשית מגיל הגן עד י"ב, על מנת להשיג הבנה משותפת לגבי איך למידה חברתית-רגשית נראית בכל שיכבת גיל. אימוץ של סוג כזה של יעדי למידה מעביר את המסר שלמידה חברתית-רגשית היא חלק מסדרי העדיפויות של המחוז ויש ציפייה ליישם אותה עבור כל התלמידים כמו שעושים במתמטיקה, מדעים ואומנות.

אתגרי הטמעה

פעמים רבות יכולות חברתיות- רגשיות מומשגות כ"מיומנויות רכות", שנמצאות תחת אחריותו של מערך הייעוץ או גורמי תמיכה נוספים בבית הספר ולא באחריות המורה בכיתה. הרבה פעמים למידה חברתית-רגשית נחשבת תכנית שעומדת בפני עצמה, משהו שמלמדים באופן תקופתי ולא עוסקים בו מעבר לשעת מחנך או שעת ייעוץ. ההפרדה הזאת יכולה להיות מועצמת כפונקציה של האופן שבו בנוי המשרד במחוז. למשל, מבנה שבו צוות למידה חברתית-רגשית הוא תחת תחום חינוך מיוחד. מורים וצוות בית הספר מבינים את הקשר בין התחום הלימודי לתחום החברתי- רגשי, אך הם זקוקים ליותר תמיכה מעשית בהטמעה היומיומית שלהם בהוראה.

המלצות

- שינופי פעולה משמעותיים ותדירים בין המחוז לבין מנהיגות ביה"ס לגבי למידה חברתית-רגשית והיבטים לימודיים עוזרת לוודא שמטרות ואסטרטגיות עולות בקנה אחד זו עם זו. סוג כזה של קולבורציה מצריך מבנים שנבנו עם חשיבה רבה על מנת שמחלקות בתוך המחוז יעבדו יחד' בכדי לדאוג לכך שמנהיגי בית הספר בשותפות עם המחוז משלבים למידה חברתית-רגשית בסדרי העדיפות הבית ספריים. ביטויים לכך יכולים להיות:
- יצירת מבנה ארגוני שיקשר בין תחומים, למשל צוות SEL שנמצא תחת מחלקת הוראה ולמידה.
- פיתוח וניטור של תכנית אסטרטגית המשלבת בין למידה חברתית-רגשית לבין למידה אקדמית.
- ארגון המסגרות המשגתיות של המחוז סביב למידה אקדמית, חברתית ורגשית, שילוב למידה חברתית רגשית בתחומי הדעת, מתן תמיכה שוטפת למורים לגבי שימוש בפרקטיקות הוראה המקדמות למידה חברתית-רגשית והמעמיקות את הלמידה.

ניתן להוריד ולהשתמש בכלי פיתוח מטרות להטמעת SEL מערכתי <

ניתן לבצע מספר צעדים שיעזרו לקדם קולבורציות משמעותיות ושוטפות בנושא הקשורים ללמידה חברתית-רגשית ולימודים אקדמיים.

4. אתגר מתן תשומת לב מיוחדת ללמידה חברתית-רגשית של מבוגרים ובניית מערכות יחסים

אתגרי הטמעה

מסקנה משמעותית שנוסחה בעקבות הטמעת SEL במחוזות בארה"ב היא שצריך לתעדף למידה חברתית-רגשית של מבוגרים. במרבית המקרים למידה חברתית-רגשית של מבוגרים היתה "החתיכה החסרה" ביוזמות שעלו במחוזות. בחלק מהמחוזות החתיכה החסרה הזאת הובילה לקשיים שהשפיעו על האופן שבו תלמידים חווים למידה חברתית-רגשית, הובילו למורל נמוך של צוות, יחסים מתוחים בין בית הספר והמחוז או לכך שבצוות בית ספר לא היתה מורגשת תחושת קהילתיות בין חברי הצוות.

המלצות

משום שתלמידים הם הסיבה המרכזית שבעטיה מחוזות יצאו ליוזמות, זה לעיתים קרובות מפתה לצאת עם תכנית או יוזמות מבלי לקחת בחשבון למה זקוקים המבוגרים על מנת להרגיש תמיכה, חיבור, תחושת הצלחה. לעומת זאת, למידה חברתית-רגשית מערכתית דורשת שכולם יהיו מודל ללמידה חברתית-רגשית, יתרגלו פרקטיקות של למידה חברתית-רגשית ויעבדו יחד באופן אפקטיבי על מנת לתמוך בתלמידים.

נקודת פתיחה טובה בטיפוח למידה חברתית-רגשית של מבוגרים היא רפלקציה עצמית. כאשר אנשי הצוות עורכים על היכולות הרגשיות-חברתיות שלהם, מתאפשרת השגת הבנה עמוקה יותר של תהליכים שקורים לאורך מהלך החיים המקצועיים. תהליך זה של רפלקציה עצמית בונה את המודעות העצמית של הצוות, מאפשר לאנשי הצוות להעריך בעצמם את החוזקות שלהם והחולשות, לחקור זהויות אישיות וחברתיות-תרבותיות, לבחון כיצד המחשבות, הרגשות וההתנהגויות שלהם נמצאות בקשרי גומלין.

ניתן להוריד ולהשתמש בכלי מודלינג של למידה חברתית-רגשית לתלמידים ←

בנוסף לקידום רפלקציה עצמית על יכולות חברתיות-רגשיות אינדבידואליות, חשוב ליצור מבנים שבאופן מכוון מטפחים קהילת בית ספר תומכת ופרודוקטיבית.

נקודת פתיחה טובה לכך ברמה המחוזית הנה הצבת נורמות או הסכמים משותפים בין חברי צוות המחוז על מנת להוביל ליצירת לאינטראקציות מכבדות, שיתוף פעולה אפקטיבי ותרבות מחוזית מכילה. המנהיגות הבת ספרית תרצה לספק גם היא הזדמנויות שוטפות לצוות לבנות תחושת קהילתיות, להעלות רעיונות משותפים וליצור שיתופי פעולה. הדבר ידרוש הקצאת זמן שבו הצוות יוכל להתאסף ויתאפשר לחלוק מידע על החיים מחוץ לעבודה כמו גם לתכנן מטרות משותפות. על מנת להמשיך ולשפר את האקלים, חשוב לוודא שיש איסוף נתונים באופן תדיר לגבי התפיסות של הצוות על סביבת העבודה שלהם.

ניתן להוריד ולהשתמש בכלי יצירת הסכם צוותי משותף ←

ניתן להוריד ולהשתמש בכלי רפלקציה עצמית על SEL - התבוננות על יכולות חברתיות-רגשיות של מבוגרים ←

5. יצירת תכנית שלבית, קוהרנטית להטמעת למידה חברתית-רגשית בכל בתי הספר

אתגרי הטמעה

במחוזות גדולים זה יכול להיות לא פשוט לוודא שהטמעה של למידה חברתית-רגשית מגיעה אל כל התלמידים והצוותים החינוכיים. אפילו מחוזות קטנים מתמודדים פעמים רבות עם אתגר יצירת עקביות בתקשורת, ציפיות ופרקטיקות מעבר לבתי ספר. במחוזות שבהם צוותי הנהגת בית הספר הם בעלי מידה גבוהה של אוטונומיה לגבי פרקטיקות ותכניות, צוותי SEL במחוז של למידה חברתית-רגשית יכולים למצוא את זה קשה לעזור לבתי הספר להטמיע תכניות באופן הנאמן למקור או המייצר הזדמנויות לבתי הספר ללמוד אחד מהשני.

המלצות

על מנת לייצר לכידות בהטמעת למידה חברתית-רגשית מעבר לבתי ספר, יש צורך בתכנית מחושבת היטב הלוקחת בחשבון צרכים וחוזקות מקומיות, כמו גם את החזון המשותף של המחוז ללמידה חברתית-רגשית. הטמעת למידה חברתית-רגשית היא תהליך ארוך שיכול לקחת בין 3-5 שנים על מנת שתהייה סייקלבליות מעבר למחוז.

סביר להניח שתרצו להשתמש בגישה של פעימות בנוגע להטמעת למידה חברתית-רגשית בכל בתי הספר.

כתלות בצרכים ובגודל המחוז, המחוז יכול לבחור מגוון גישות. חלק מהמחוזות מצאו את זה יעיל להתחיל מאשכול של בתי ספר - יסודי שמזין חטיבה שמזינה תיכון, חלק מתחילים משיכבת גיל אחת בכל המחוז. כמו בכל יוזמה חדשה מומלץ להתחיל עם בתי ספר שנלהבים מהיוזמה ומוכנים להטמעת למידה חברתית-רגשית. זה יכול לכלול בתי ספר שמיישמים כבר רמה מסוימת של תכניות ופרקטיקות של למידה חברתית-רגשית, או אלו שמעוניינים להיות החלוצים במחוז שיקדמו למידה חברתית-רגשית. כאשר עוסקים כבר בשלב של

סקיילינג של הטמעה של למידה חברתית-רגשית כדאי ליצור תקשורת שוטפת בין כל בתי הספר, לשם חיזוק החזון המשותף והמטרות לגבי למידה חברתית-רגשית.

מה זה אומר? למשל להכיל יעדים ומטרות זהים בכל המחוז אבל להמשיך לשמור על גמישות לגבי הגישות הספציפיות או התכניות שעושים בהם שימוש על מנת לתמוך במטרות הללו. ישנן מספר דוגמאות לכך: **התכנית האסטרטגית של אוסטין לגבי למידה חברתית-רגשית, מחוז ווהא תכנית היישום לשלוש שנים בית ספר יסודי, בתי הספר הציבוריים של נאשוויל- תכנית אסטרטגית לשלוש שנים עבור תיכונים.**

מחויבות לשיפור מתמיד תעזור לוודא יישום קוהרנטי של למידה חברתית-רגשית. תרצו לבסס תהליך של ניטור תדיר ורפלקציה על יישום של המחוז ושל בתי הספר של למידה חברתית-רגשית והתקדמות אל עבר המטרות שהוצבו. חשוב לספק תמיכה וכלים על מנת לעזור לצוותי בתי הספר לבנות את מערך השיפור המתמיד שלהם בעצמם בעבודתם להשגת מטרות למידה חברתית-רגשית.

ניתן לקרוא עוד על 'הליכת SEL לימודית' - פרוטוקול לאיתור אינדיקטורים ל SEL מערכתית ←

אתגרים כגון אלו הם שכיחים. החדשות הטובות הן שמספר גדל והולך של בתי ספר ומחוזות פותרים אותם מבחינה מערכתית ולומדים תוך כדי תנועה.

